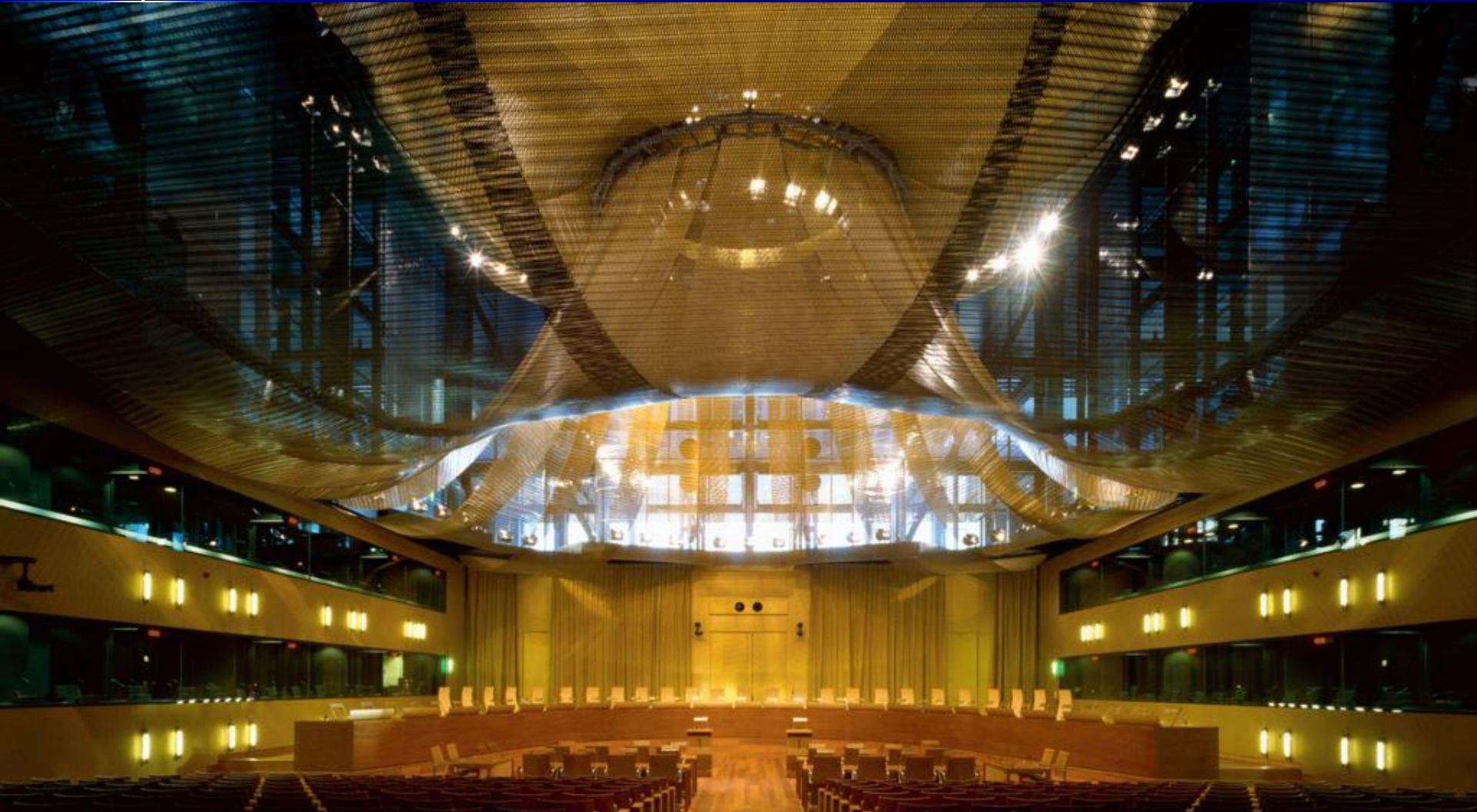

Dr. Villányi József

Az Európai Unió Bíróságának története, szervezete és hatásköre

- I. Az Európai Unió Bíróságának rövid története
- II. A Bíróság szervezete és személyi összetétele
- III. A Bíróság hatáskörei, az egyes keresettípusok
- IV. A Törvényszék szervezete, személyi összetétele és hatáskörei

I. Az Európai Unió Bíróságának rövid története

- Párizsban, 1951. április 18-án aláírt, az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó Szerződés (ESZAK-Szerződés): Főhatóság, Közgyűlés, Montánunió Bírósága
- 1952. július 23-án hatályba lépett (és 2002. július 23-án hatályát veszített) ESZAK-Szerződés alapján a Bíróság Luxembourgban kezdte meg működését december 10-én (ideiglenes székhely 1992-ig, alternatív lehetőség Liége vagy Brüsszel)

- 1957. március 25-én , Rómában, az Európai Gazdasági Közösség és az Európai Atomenergia-közösség létrehozása
- 1958. január 1-jén, a Római Szerződés hatálybalépésekor: Európai Közösségek Bírósága
- 1987. január 1-jén hatályba lépett Európai Egységes Okmány: Tanács egyhangú határozattal az Európai Közösségek Bírósága mellett egy Elsőfokú Bíróság létrehozásáról dönthet
- A Tanács 1988. évi határozata alapján 1989. november 1-jén kezdte meg működését az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága

- 2001. február 26-án aláírt, és 2003. február 1-jén hatályba lépett Nizzai Szerződés: Tanácsot meghatározott keresetfajták első fokon történő elbírálására bírói külön Tanácsok felállításáról dönthet
- A Tanács 2004. évi határozata alapján az Európai Unió Közzolgálati Törvényszéke 2005. október 6-án kezdte meg működését
- A 2007. december 13-án aláírt és 2009. december 1-jén hatályba lépett Lisszaboni Szerződés (LSZ) nyomán az Európai Közösségek Bíróságából az Európai Unió Bírósága lett

- 2015-ben döntés: fokozatosan 56-ra emelik a Törvényszék bíráinak számát, és a Közsolgálati Törvényszék hatásköreit beolvasztja a Törvényszék hatáskörei közé.
- A Közsolgálati Törvényszék 2016. szeptember 1-jén szűnt meg.

II. A Bíróság szervezete és személyi összetétele

- A Bíróságot 28 bíró (tagállamonként 1) és 11 főtanácsnok alkotja
- UK, FR, D, I, E és PL állandó főtanácsnokot ad, míg 5 főtanácsnoki helyet rotációban a többi tagállam tölt be
- A tagokat a tagállamok kormányai közös megegyezéssel, a jelöltek alkalmasságát vizsgáló bizottsággal történő konzultációt követően nevezik ki.
- A bírák és a főtanácsnokok megbízatása hat évre szól és megújítható.

- A Bíróság elnökét a bírák maguk közül választják meg hároméves, megújítható időtartamra
- A Bíróság a főtanácsnokok közül egyéves időtartamra első főtanácsnokot jelöl ki.
- A Bíróság vagy teljes ülésben (ombudsman felmentése, a kötelezettségszegő európai biztos hivatalból való felmentése) vagy (tizenöt bíróból álló) nagytanácsban, öt-, illetve háromtagú tanácsokban jár el.
- Az öt bíróból álló tanácsok elnökeit három, míg a három bíróból álló tanácsok elnökeit egyéves időtartamra választják meg a bírák maguk közül.

- A Hivatal segíti a Bíróság (2217 alkalmazott) tevékenységét, felel az ügyviteli feladatok ellátásáért.
- A Hivatal élén a hivatalvezető áll, akit a Bíróság nevez ki hatéves időtartamra, megbízatása megújítható.
- A Hivatalvezető irányítása alatt különböző főigazgatóságok működnek, többek között a Fordítási Főigazgatóság (960 alkalmazott, a Bíróság személyzetének 47%-a).
- Igazi többnyelvű intézmény (24 nyelv 552 fordítási kombináció), azonban a tanácskozások nyelve (az intézmény munkanyelve): a francia.

III. A Bíróság hatáskörei, az egyes keresettípusok

- A Bíróság feladata az Unió jogi aktusai jogszerűségének vizsgálata, illetve az Unió joga egységes értelmezésének és alkalmazásának biztosítása
- Az EUMSZ 19. cikk kiterjesztette a Bíróság hatáskörét az uniós jogterület teljes egészére.
- A Bíróság hatásköre kiterjed a Strasbourgban, 2000. december 12-én elfogadott Európai Unió Alapjogi Chartájával kapcsolatos jogvitákra, amely ugyanolyan jogi kötőerővel bír, mint a Szerződések.

1. Az előzetes döntéshozatali eljárás (EUMSZ 267. cikk)

- A tagállami bíróságok az uniós norma érvényességére vagy annak értelmezésére vonatkozó kérdéseikkel a Bírósághoz fordulhatnak, és a kapott értelmezés fényében döntenek el az előttük folyamatban lévő ügyet.
- A Bíróság ítéletének végzése kötelező a kérdést előterjesztő nemzeti bíróságra nézve, köti a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is.

- Ez az eljárás nemcsak az uniós jog egységes alkalmazását biztosítja, hanem az uniós jog magánszemélyek által történő érvényesítésének eszköze is.
- Bár az előzetes döntéshozatali eljárást csak valamely nemzeti bíróság indíthatja meg, a Bíróság előtt folyó eljárásban a nemzeti bíróság előtti eljárásban részt vevő valamennyi fél, a tagállamok és az Unió intézményei is részt vehetnek.
- A Bíróságra 2018-ban érkezett 849 új ügy közül 568 esetben előzetes döntéshozatal iránti kérelemről volt szó.
- Legaktívabbak a német (78), olasz (68), spanyol (67), francia (41) és belga (40) bírák.

2. A tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset (EUMSZ 260. cikk)

- A Bíróság azt vizsgálja, hogy a tagállam teljesíti-e az uniós jog alapján fennálló kötelezettségeit (pl.: jogi normák átültetése)
- Előzetes, a Bizottság által indított igazgatási eljárás, mely indokolással ellátott véleménnyel zárul, ha a tagállam nem ismeri el a kötelezettségszegést.

- Ha a tagállam nem szünteti meg a kötelezettségszegést, a Bíróságnál eljárás kezdeményezhető az uniós jog megsértése miatt.
- Az eljárást a Bizottság - ez a leggyakoribb eset - vagy egy tagállam (C-364/10 Magyarország kontra Szlovákia) indíthatja, természetes személy nem jogosult annak kezdeményezésére.
- A Bizottság a keresetben meghatározhatja a tagállam által fizetendő átalányösszegnek vagy kényszerítő bírságnak a mértékét.

3. A megsemmisítés iránti kereset (EUMSZ 263. cikk)

- A megsemmisítés iránti keresettel a kérelmező az Unió valamely intézménye, szerve vagy hivatala jogi aktusának megsemmisítését kéri.
- A Bíróság kizárólagos hatáskörébe tartoznak azok a keresetek, amelyeket valamely tagállam nyújtott be az Európai Parlament és/vagy a Tanács ellen, illetve amelyeket valamely uniós intézmény indított egy másik intézmény ellen.
- Az egyéb ilyen típusú keresetek - a magánszemélyek által indított keresetek - első fokon a Törvényszék hatáskörébe tartoznak.

4. Az intézményi mulasztás megállapítása iránti kereset (EUMSZ 265. cikk)

- E keresetet a tagállamok és az Unió többi intézménye akkor indíthatja a Bíróság előtt, ha az Európai Parlament, a Tanács vagy a Bizottság, illetve - az LSZ óta - az Európai Tanács és az Unió egyéb szervei és hivatalai a Szerződést megsértve elmulasztja a határozathozatalt.
- A kereset csak akkor elfogadható, ha az érintett intézményt előzetesen felkérték, hogy járjon el.

- Ha a felkéréstől számított két hónapon belül az érintett intézmény nem foglal állást, a keresetet további két hónapon belül lehet megindítani.
- E keresetindítási jog megilleti a természetes és jogi személyeket is a Törvényszék előtt, ha úgy vélik, hogy az Unió valamely intézménye, szerve vagy hivatala elmulasztott valamely nekik címzendő jogi aktust meghozni.

5. A fellebbezés

- A Törvényszék ítéleteivel és végzéseivel szemben a Bírósághoz lehet fellebbezni, kizárólag jogkérdésekben.
- Ha a fellebbezés elfogadható és megalapozott, a Bíróság hatályon kívül helyezi a Törvényszék határozatát.
- Ha az ügyben ítélet hozható, a Bíróság maga dönt a jogvitában.
- Ellenkező esetben a Bíróság az ügyet visszautalja a Törvényszék elé, amely kötve van a fellebbezési eljárás során a Bíróság által hozott határozathoz.

IV. A Törvényszék szervezete, személyi összetétele és hatáskörei

- A Törvényszéket 56 bíró (tagállamonként 2) alkotja.
- A bírákat a tagállamok kormányai közös megegyezéssel, a jelöltek alkalmasságát vizsgáló bizottsággal történő konzultációt követően nevezik ki.
- A bírák megbízatása hat évre szól és megújítható.
- A Törvényszék elnökét a bírák maguk közül választják meg hároméves időtartamra, megbízatása megújítható.

- A Törvényszék öt- vagy háromtagú tanácsokban jár el, vagy - bizonyos esetekben - egyesbíróként eljárva határoz.
- Jogilag különösen bonyolult vagy jelentős ügyekben (tizenöt bíróból álló) nagytanácsban, illetve teljes ülésben eljárva is határozhat.
- Az öt bíróból álló tanácsok elnökét a bírák maguk közül választják meg, hároméves időtartamra.
- A Törvényszéknek van saját Hivatala és hivatalvezetője, akit a bírák neveznek ki hatéves időtartamra, megbízatása megújítható.

- A *Törvényszék hatáskörébe* tartoznak:
- a természetes és jogi személyek által benyújtott közvetlen keresetek közül a megsemmisítés iránti keresetek: az Európai Unió intézményeinek határozatai ellen (amelynek ők a címzettjei, vagy amelyek közvetlenül és személyükben érintik őket), illetve rendeleti jellegű jogi aktusok ellen irányulnak (amelyek közvetlenül érintik őket, és amelyek nem tartalmazznak végrehajtási intézkedéseket);
- a természetes és jogi személyek által benyújtott közvetlen keresetek közül az intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetek, melyek tárgya valamelyik intézmény mulasztásának megállapítása;

- a tagállamok által a Bizottság ellen benyújtott keresetek (többségében versenyjogi tárgyúak);
- a tagállamok által a Tanács ellen benyújtott, az állami támogatások és a kereskedelemkorlátozó intézkedések (dömping) területét érintő keresetek;
- kártérítési keresetek, azaz az Európai Unió intézményei vagy azok alkalmazottai által okozott kár megtérítése iránti keresetek;

- az Európai Unió által kötött, kifejezetten a Törvényszék hatáskörét kikötő szerződésre vonatkozó jogviták;
- a szellemi tulajdonnal kapcsolatos keresetek;
- az Európai Unió intézményei és azok személyi állománya közötti, munkaügyi és a szociális biztonsági rendszerre vonatkozó jogviták
- A Törvényszék által hozott határozatok ellen - két hónapon belül és kizárólag jogkérdésekben - a Bírósághoz lehet fellebbezést benyújtani.

Köszönöm a megtisztelő figyelmüket!

jozsef.villanyi@ep.europa.eu

2019.09.27.

Villányi József

24